

Sr. Damià Calvet i Valera
Conseller de Territori i Sostenibilitat

Benvolgut Conseller:

En un moment de consens sobre la necessitat de disposar d'uns serveis públics forts i eficaços, també cal repensar com podem enfortir, en la mateixa línia, la gestió pública de l'aigua i els seus operadors. Operadors públics que defensen uns valors propis, com les garanties socials i la solidaritat, que han de resultar fonamentals per tirar endavant i sortir de la crisi en que ens trobem.

Per contribuir a reduir l'impacte econòmic de la crisi, molts operadors públics d'abastament d'aigua i ajuntaments han decidit emprendre mesures inèdites i compromeses: Terrassa, Vilanova i la Geltrú, El Prat de Llobregat, Manresa... No només s'han creat fons per a mitigar les dificultats econòmiques de famílies, autònoms i pimes, sinó que fins i tot en alguns casos s'ha optat per garantir un volum bàsic de consum, sense cost per a la ciutadania, com per exemple a l'empresa pública de Terrassa.

No obstant això, la situació creada per la COVID19 està afectant als operadors públics, que a l'igual que molts altres sectors, públics i privats, rebran un marcat impacte financer que posaran en dificultat la seva capacitat.

Així, per recolzar aquesta gestió pública de l'aigua, cal entrar a revisar molts aspectes, com l'adaptació del règim d'estabilitat financera al marc actual i la millora del finançament dels municipis, ens locals i empreses públiques. I és per aquest motiu que, des de l'Associació de Municipis i Entitats per l'Aigua Pública (AMAP), en adrecem a vostè, per a fer-li arribar un seguit de propostes que poden contribuir a millorar la situació i sostenibilitat dels operadors públics d'aigua.

ÀMBIT NACIONAL

1. Dotació bàsica d'aigua per a les famílies

- Establir una dotació bàsica d'aigua, de forma que tots els operadors d'aigua hagin de garantir un primer tram de consum a un preu mín., que garanteixi l'accés universal a l'aigua per a tots els usuaris domèstics. Això s'hauria d'assolir a través d'una reforma de les estructures tarifàries, fent-les més progressives, de forma que la tarifa sobre els usos sumptuaris i industrials permeti establir aquesta dotació bàsica.

- De la mateixa manera, caldria que aquesta dotació bàsica fos gratuïta per a aquelles famílies que acreditin la seva vulnerabilitat.
- A més, per a controlar el pes de la quota fixa al rebut, la tarifa s'haurà de definir de forma que la proporció d'ingressos procedents de la part fixa del rebut i dels ingressos no tarifaris no superin la proporció de despeses fixes del servei.
- Aquestes indicacions s'hauran de recollir a una modificació del Reglament d'Obres, Activitats i Serveis (ROAS).

2. Creació d'una línia d'ajuts públics

- Crear una línia d'ajuts públics als operadors públics d'aigua i sanejament, per a sufragar les despeses extraordinàries originades per la COVID19, i sobre tot, l'adaptació dels centres de treballs a la nova realitat que haurà d'afrontar, seguint les indicacions de l'administració sanitària i laboral.
- Disseny d'un pla de xoc després de la crisi, per a impulsar la inversió a les infraestructures públiques del cycle urbà de l'aigua, molt envellides, i que a la seva vegada permetria generar activitat econòmica i ocupació.

3. Sistema d'aval per a préstecs a empreses públiques d'aigua

- Impulsar un sistema d'aval per a préstecs a les empreses públiques d'aigua i sanejament, establint el caire finalista dels préstecs rebuts, que es dirigiran exclusivament a finançar les necessitats del cycle integral de l'aigua. Les empreses públiques estan sent una eina per a rescatar les persones, però en breu necessitaran de finançament per a poder afrontar con garanties la crisi econòmica que ja tenen a sobre. Els operadors públics necessitaran un finançament adequat i la Generalitat les ha de poder avalar.
- Modificar el marc normatiu i financer per a augmentar la capacitat d'endeutament de les empreses públiques, que haurà de ser aprofitada per a endegar les inversions que requereixen les infraestructures públiques; inversions que redundaran en la reactivació de l'economia i en la creació d'ocupació.

4. Impuls a l'oficina de suport a la gestió directa de l'aigua de l'Agència Catalana de l'Aigua

- Dotar i posar en marxa, amb els recursos suficients, l'oficina de suport als municipis que vulguin retornar a la gestió directa de l'aigua, que es va aprovar el 2015 en moció aprovada al Parlament. El volum de municipis que estan veient com vencen les seves concessions i que s'estan plantejant passar a la gestió pública és creixent, però cal que des de les diferents administracions supra-municipals i des de la Generalitat, es materialitzi el suport que requereixen els ens locals.

5. Modificació del marc legislatiu i reglamentari per a reduir les dificultats a la gestió directa de l'aigua

- Recuperar l'autonomia local en matèria de serveis d'abastament d'aigua potable i tractament d'aigües residuals, competències bàsiques i serveis mínims a prestar de forma obligatòria pels municipis, essent serveis essencials de titularitat pública, reservats competencialment als municipis. L'ajuntament ha de poder triar lliurement, segons valors polítics del govern local, bona administració, responsabilitat, eficàcia, eficiència, les condicions tècniques, les condicions de qualitat i les condicions econòmiques per a la gestió, la forma de gestió directa, sense més dificultats burocràtiques i justificatives que si optés per la forma de gestió indirecta.
- Eliminar de la legislació la presumpta obligatorietat del requisit d'assumpció de la titularitat dels serveis reservats o *publicatio*, com l'abastament d'aigua potable, per a que els ens locals puguin prestar-los de forma directa. En tot cas, caldria equiparar les condicions, i que els requisits siguin els mateixos tant si s'opta per la gestió directa o la concessió de serveis, tal i com estableix la Llei de Contractes del Sector Públic (LCSP).
- Eliminar del ROAS i del Text refós de la Llei Municipal i del Règim Local de Catalunya (TRLMRL) les referències a la preferència dels criteris d'eficiència i sostenibilitat econòmica per a adoptar la forma de gestió dels serveis públics.
- Modificar el ROAS i el TRLMRL, de manera que per la tramitació de l'assumpció de la gestió directa de l'abastament d'aigua als ens locals, només sigui necessari el reglament del servei i una memòria justificativa que no prioritzi els criteris de cost i de tarifa, sense necessitat del projecte de servei. I que només es requereixi la majoria simple del plenari municipal. En qualsevol cas, el procediment de concessió del servei s'haurà d'equiparar administrativament al de l'assumpció directe del servei.

Per a totes aquestes propostes de modificacions legislatives i normatives, l'AMAP ha elaborat un informe exhaustiu on es detallen amb precisió els canvis suggerits.

ÀMBIT ESTATAL

6. Reducció de l'IVA

- Reduir l'IVA, per reduir la càrrega fiscal que les famílies suporten a través del rebut de l'aigua. En aquest context de crisi sanitària i econòmica, les administracions i els operadors públics han de garantir els nivells de servei en termes d'accessibilitat, disponibilitat, qualitat i assequibilitat. Per això, resulta oportú considerar la posada en marxa d'un IVA molt reduït per a l'aigua i el sanejament, del 4% en comptes del 10%, com ja succeeix en altres sectors que no són ni molt menys serveis públics essencials.

7. Eliminació del cànon concessional

- Eliminar el cànon concessional, com a mecanisme especulatiu que afebleix el sector públic. Si bé podria semblar que aquest cànon, diners que l'operador privat avança a l'ajuntament per la concessió, és una forma d'atenuar a curt termini les dificultats econòmiques municipals, encareix la tarifa de l'aigua i fa perdre el control efectiu del servei. En un context en el que els ajuntaments necessiten diners per donar suport, per exemple, a famílies vulnerables o el teixit productiu local, alguns poden caure en la temptació de vendre l'única joia que tenen: l'aigua.

8. Supressió de les limitacions a la gestió i finançament públic dels operadors públics del cycle integral de l'aigua.

- L'ordenament constitucional estatal estableix un principi d'estabilitat pressupostària, que obliga totes les administracions públiques de complir amb la situació d'equilibri pressupostari o superàvit estructural. Es tracta d'un mandat d'austeritat que es trasllada a tot un marc legislatiu i normatiu, com la Llei de Racionalització i Sostenibilitat de l'Administració Local (LRSAL), les Lleis de Pressupostos o la Llei Orgànica d'Estabilitat Pressupostària i Sostenibilitat Financera (LOEPSF), que donada la situació econòmica que s'albira, no pot continuar vigent. La prioritització del pagament del deute ha facilitat una silenciosa prevalença del principis economicofinancers sobre la resta, entre els quals s'hi troben els de caràcter social, que s'ha de revertir afegint-hi mecanismes de garantia dels drets bàsics de la ciutadania. A més, caldrà afegir situacions d'excepcionalitat conjuntural per poder flexibilitzar l'aplicació dels límits en dèficit públic i deute públic, per tal de prioritzar l'atenció a les necessitats de la població.

- Suprimir les vigents limitacions i condicionalitats a la gestió i finançament públic dels operadors públics dels serveis d'aigua previstes a la LRSAL, com a passa prèvia a la seva derogació, així como a les successives Lleis de Pressupostos. La LRSAL, sota l'excusa de la sostenibilitat financera, ha comportat una sensible involució en matèria d'autonomia local en l'organització dels serveis i ha dificultat la prestació directa dels serveis públics.

- Derogar el principi de sostenibilitat financera i la regla de despesa de la LOEPSF.

- Establir nous enfocaments i línies de finançament que afavoreixin la gestió pública dels serveis públics essencials.

- Flexibilitzar les restriccions actuals en la contractació de personal, les taxes de reposició, de tal forma que els operadors públics puguin atendre les necessitats en la gestió del servei garantint-se, a la seva vegada, la creació d'ocupació de qualitat.

9. Modificació del marc legislatiu i reglamentari per a reduir les dificultats a la gestió directa de l'aigua

- Tal i com s'ha apuntat anteriorment, cal recuperar l'autonomia local en matèria de serveis d'abastament d'aigua potable i tractament d'aigües residuals, en tant que serveis essencials

de titularitat pública, reservats i de prestació obligada pels municipis. Aquests han de poder optar pel model que creguin més oportú, i si volen inclinar-se per la gestió directe, no els pot suposar més dificultats burocràtiques i justificatives que si opta per la forma de gestió indirecta.

- Totes les modificacions legislatives i reglamentàries apuntades per a l'àmbit català, s'han d'introduir també a l'àmbit estatal, a la Llei Reguladora de Bases del Règim Local (LRBRL) i del Text refós de les disposicions legals vigents en matèria de règim local (TRRL).
- Eliminar de la LRBRL els obstacles, en el cas dels serveis d'abastament d'aigua i potable i tractament d'aigües residuals, a la creació de societats mercantils públiques, entitats públiques empresarials locals (EPEL), organismes autònoms, entitats o consorcis, o entrar a participar en qualsevol d'ells, quan un ens local hagi formulat un pla econòmic-financer o un pla d'ajustament. Especialment rellevant resulta el cas dels consorcis administracions, que per a molts ens locals és la millor forma d'assegurar una gestió eficient i sostenible. Suprimir també, dins les fórmules de gestió directa, la discriminació que pateixen les societats mercantils públiques i les EPEL, justament per ser les que ofereixen una gestió més flexible.
- Eliminar del TRRL el requeriment de que, en el cas dels serveis d'abastament i sanejament (considerats com a monopolis de serveis reservats), s'hagi d'emetre un informe de l'autoritat de la competència corresponent, ni elevar l'expedient a l'òrgan competent de la Generalitat.
- Eliminar de la LCSP que el rescabament de concessions de serveis públics només serà possible quan l'administració acreditada que la seva futura gestió sigui més eficaç i eficient que la concessional.
- Establir a la LCSP una via exprés per a l'anul·lació de concessions o contractes de serveis en cas d'abusos i de corrupció dels concessionaris o prestadors privats, així com quan s'hagin apreciat irregularitats greus en les adjudicacions.

Per a totes aquestes propostes de modificacions legislatives i normatives, l'AMAP ha elaborat un informe exhaustiu on es detallen amb precisió els canvis suggerits.

10. Llei de Bases per a la Regulació del Cicle Integral Urbà de l'Aigua

- Aprovar una Llei de Bases per a la Regulació del Cicle Integral Urbà de l'Aigua, que contempli aspectes com les tarifes, la transparència, el finançament de les infraestructures i el dret humà a l'aigua.
- Crear un Observatori de l'Aigua, per a disposar de dades homogènies al voltant del cicle integral de l'aigua, per a ser més eficaços en la gestió dels problemes de l'aigua.

Esperem que totes aquestes consideracions puguin ser tingudes en compte, i ens pugui traslladar la seva opinió al respecte. Per la nostra part, restem a la seva disposició per a

ampliar informació o mantenir qualsevol tipus de trobada en el moment que ho considereu oportú.

Per a contactar amb l'AMAP i poder mantenir una reunió per a abordar aquests aspectes, ho podeu fer a través del seu coordinador, Lluís Basteiro, coordinacio@amap.cat, 610221985.

Barcelona, 7 de juliol de 2020

Eloi Badia Casas
President de l'Associació de Municipis i Entitats per l'Aigua Pública